

PACTE SOCIAL, CONSENS I ESTAT D'EXCEPCIÓ

La “economia” entre cometes, fa anys que s’ha situat fora del debat democràtic. Un dels factors fonamentals d’aquesta decisió ha estat el “Pacte Social” acceptat pel moviment sindical i la majoria de forces polítiques més a l’esquerra de la socialdemocràcia.

Pacte Social que, al renunciar al debat sobre l’economia entesa aquesta com la prioritat d’assegurar els beneficis empresarials com a base de la creació i manteniment dels llocs de treball assalariats. Després d’això tan sols quedava per al debat i reivindicació obrera occidental quin percentatge dels beneficis es repartiria entre la classe obrera per tal de mantenir l’anomenat “Estat del benestar”, incloent dins aquest la protecció de la salut i la vellesa.

Aquesta renúncia a debatre i confrontar les tesis liberals i neoliberals ha portat com a conseqüència la no producció d’alternatives en el marc econòmic i per tant quedat subordinats als dictats dels organismes econòmics internacionals controlats pel gran capital.

L’acceptació dels acomiadaments massius, els canvis a precari del sistema de contractació i les dobles escales salarials entren dins aquesta lògica.

Ha estat un consens tàcit en algunes ocasions i explícit en altres el fet d’acceptar que TOTS estem afectats pels moviments del mercat (obrers i empresaris). A casa nostra només cal recordar els “*criterios previos*” dels Pactos de la Moncloa de 9 d’octubre de 1977: “2) *Un primer aspecto en el que se ha alcanzado una base de entendimiento ha sido en el diagnóstico de la situación económica del país, calificada como grave debido a la confluencia de diversas crisis. La coincidencia en este diagnóstico debe servir, a juicio de los reunidos, de base para adoptar las medidas que, dentro del marco de una economía de mercado, resultan imprescindibles para sanear y retomar la actividad económica y que puedan permitir su superación y consiguiente relanzamiento.* 3) *Ha sido motivo de especial consenso la necesidad de que los costes derivados de la superación de la crisis sean soportados equitativamente por los distintos grupos sociales, así como la exigencia de democratización efectiva del sistema político y económico que ello habrá de comportar para su aceptación por el conjunto de la sociedad*”.

Dits pactes signats per la totalitat de formacions polítiques des d’Alianza Popular fins el Partit Comunista i refrendades pel Congrés de diputats amb el vot favorable dels secretaris generals de les dues grans centrals sindicals CC.OO. i UGT: Marcelino Camacho i Nicolás Redondo. Es a dir totes les forces polítiques i socials amb implantació real al sí de la societat van aplegar-se al costat dels hereus del franquisme sota l’excusa de la “economia”, sent tanmateix aplaudits pels organismes internacionals i posant-ho com exemple de “Responsabilitat Social”.

Tan sols petits reductes de revolucionaris que havien lluitat contra el franquisme van alçar la veu davant el suïcidi que representava pel conjunt del proletariat del nostre país. Veus que eren ofegades tan pels mitjans de comunicació –amb menys pes que avui–, com per les formacions polítiques que deien representar la majoria de la classe obrera.

Certament una part de la classe obrera en va sortir beneficiada a curt termini a canvi d’exercir un cainisme vers els seus companys. L’enemic a batre ja no era doncs, l’explotador capitalista, sinó el company de feina que li podia disputar el seu contracte.

Les successives reestructuracions del capital per tal de mantenir la taxa de benefici han comportat una pugna interna que s’ha anomenat “Crisis” les quals han anat eliminant una part de la competència intercapitalista seguint les teories darwinianes de la supervivència del més apte. Però les conseqüències més

fatals han estat per la massa d'assalariats que en alguns moments fins i tot s'han vist en la indignència.

Les cada vegada més properes en el temps, aquestes "crisis" han comportat que una part de la societat comencés a desconfiar i s'alcessin veus exigint que la "Economia" sí formes part del debat democràtic. Això va tenir un punt culminant en la famosa crisi de 2008 quan milers, centenars de milers, milions de veus acusaven al capital, a la banca, a les finances, dels patiments socials per més que les propagandes polítiques i acadèmiques intentessin voler justificar lo injustificable.

Les crisis cícliques cada cop seran més properes en el temps a mesura que la pugna tecnològica es globalitza i ha de comportar noves reestructuracions dels diversos capitals. Però la experiència del 2008, i les seves protestes massives, encara que tímides, van fer posar en funcionament els grans centres d'anàlisi sociològic d'arreu del món i qualificaven de "preocupant" que una part cada cop més important de la societat no acceptava la lògica del sistema i això podria fer perillar el "Consens".

Tanmateix van analitzar els moviments soci-electoralis anomenats d'extrema dreta que anaven omplint de diputats, senadors i presidents els cossos legislatius i executius d'arreu. Era un primer símptoma de DESAFECCIÓ vers el sistema imperant des de la segona guerra mundial i agreujat per la desaparició de l'URSS: El gran pacte entre socialdemocràcia i conservadorisme per l'alternança en la gestió dels corresponents capitals.

S'obrien unes petites esquerdes en el gran PACTE SOCIAL i el seu corresponent ESTAT DEL BENESTAR occidental al veure's retallades algunes de les promeses fetes a la classe obrera a canvi de renunciar a la transformació revolucionària de la societat.

EL PÁNIC, -tot i que dissimulat- del capital davant futures reestructuracions en les quals cada cop podrien contar menys amb un consens social generalitzat per portar-les a terme, ha fet que les grans estructures mundials del capital, amb el recurs dels laboratoris de recerca sociològica intentessin buscar alguna forma de recuperar el consens perdut al mateix temps que elaboraven un TEST per comprovar el grau de submissió de la societat davant els estralls previstos pel futur.

"Si no hubiéramos sabido acerca de un nuevo virus y no hayamos examinado a las personas con pruebas de PCR, la cantidad total de muertes por 'enfermedad similar a la influenza (gripe)' no parecería inusual este año. A lo sumo, podríamos haber notado casualmente que la gripe esta temporada parece ser un poco peor que el promedio. La cobertura de los medios habría sido menor que para un juego de la NBA entre los dos equipos más indiferentes",

"Aunque sistemas de vigilancia exitosos han existido durante mucho tiempo para la influenza, la enfermedad es confirmada por un laboratorio en una pequeña minoría de casos. En los Estados Unidos, por ejemplo, en lo que va de la temporada se han analizado 1.073.976 muestras y 222.552 (20,7%) han dado positivo por influenza (gripe). En el mismo período, el número estimado de enfermedades similares a la influenza es de entre 36.000.000 y 51.000.000 con un estimado de 22.000 a 55.000 muertes por gripe",

"Si decidimos saltar del precipicio, necesitamos algunos datos para informarnos sobre la razón de tal acción y las posibilidades de aterrizar en un lugar seguro"

John P.A. Ioannidis *Es médico epidemiólogo, especialista en prevención de enfermedades, experto en ciencia de datos biomédicos, matemático, y cumple funciones como codirector del Centro de Innovación Meta-Investigación en la Universidad de Stanford*

¿Quin podria ser un dels factors fonamentals per reconstruir el consens?.

Sens dubte LA SALUT. Però aquesta, per servir als interessos del capital, s'hauria de situar –al igual que la economia–, fora del debat democràtic i emmarcant-la en una nebulosa dins la qual magnificant els efectes

es desdibuixin les causes. Efectes que, com miratge i envoltats d'un gran desplegament mediàtic siguin la via per introduir la POR entre la població, i la por a emmalaltir te unes connotacions semblants a la por a perdre la vivenda o a la manca d'ingressos per manca de sou.

Mite de la salut que mentre militaritza la societat deixa intocables els responsables de l'industria agrò-química, del complexe militar-industrial, química-farmacèutica,... sense qüestionar en absolut el model de producció, les causes i efectes de la contaminació ambiental, dels efectes sobre la salut dels cultius transgènics, de la saturació d'hormones i antibiòtics el bestia d'engreix que després es traspasa als humans des de la cadena alimentària.

L'articulació del discurs: "No en som responsables però prometen atenuar els efectes amb mesures econòmiques" estableix el lligam entre salut i economia, els dos eixos bàsics reconstructors del consens interclassista.

Un govern mundial que aparentment es desvisqui per protegir la salut de la gent serà aclamat i acceptat. I si això es trasllada a nivell de cada país, com més mesures prengui el govern de torn –encaminades diuen- per "protegir" la població de mals reals o inventats sota el lema de que la malaltia afecta igual a rics i a pobres, serà també aclamat. I si apareixen algunes critiques, aquestes seran sobre qüestions accessòries: que si sanitat publica o privada, que si més o menys ingressos degut a l'aturada dels centres industrials o comercials, ... qüestions elles que formen part de l'anomenat "repartiment desigual" però sense posar en tela de judici el fons de la qüestió i així s'accepta, via consens, l'aplicació d'estats d'excepció per tal de combatre un enemic microscòpic i/o imaginari sobre el qual es vol fer caure l'odi acumulat. D'aquesta manera es normalitza l'estat d'excepció, s'accepta el toc de queda, satisfà la presència militar als carrers per tal de mantenir "l'ordre", es fomenta la delació d'aquells que "trenquen les normes" i s'aplaudeix com més restriccions s'apliquen.

Bona prova per mesurar la reacció davant properes pandèmies, no de petits organismes unicel·lulars o trossos d'ARN, sinó pandèmies derivades de la nova reestructuració del capital d'abast mundial encaminada a un canvi en profunditat del patró tecnològic, així com la destrucció d'una part de les sobreproduccions mundials a l'abast de les demandes solvents.

Sota el mite de la salut i de la seva protecció s'hauran reconstruït i soldat les cadenes trencades del consens degut a la continuada agressió del capital sobre la classe obrera.

Perquè aquesta fal·lera per reconstruir el consens interclassista? Per "salvar" la societat?. NO, Per voler salvar momentàniament el sistema d'explotació capitalista.

Amb l'estat d'excepció i l'aïllament –paradigma de l'individualisme- es pretén fer palès que hom s'ha de "cuidar" d'una manera especial: no establint una relació col·lectiva per resoldre problemes derivats de la societat capitalista, sinó establint una relació directa entre una persona i l'Estat amb les forces armades com intermediàries.

Si això ho traspassem al sistema de relacions de producció, es tan com assenyalar que no es necessària la lluita de classes ni la negociació col·lectiva, que la venda de la força de treball –al igual que la salut- passa per una relació individualitzada entre l'assalariat i l'explotador amb la legislació repressiva de l'Estat com intermediari.

Que fer?

Entendre la rel de l'estructura del capital tan nacional com internacional. No deixar-nos enganyar per les crides apocalíptiques ni per falses promeses dels moderns profetes al servei de les classes dominants. Exigir que tan la economia com la salut entrin de ple dins el debat democràtic col·lectiu per tal de despullar-los de

tota aureola fatalista i així poder establir la relació efectiva entre decisions polítiques i economia i entre decisions polítiques i salut social. Dins aquest debat democràtic incorporar anàlisi, tesis i propostes que vagin en la direcció de mantenir una societat sana a despit dels que la emmalalteixen i que al mateix temps diuen tenir el remei de la seva curació.

Per aquesta tasca, la classe obrera ha d'aprofundir el consens al seu sí i trencar el consens amb les classes dominants. D'aquesta manera tal vegada podrem avançar cap una societat diferent, no subordinada als interessos del capital i qui sigui justa i igualitària.

Josep Cónsola, març 2020

